

PROFESORUL CREATIV VERSUS ELEVUL CREATIV

*Crenguța Simion,
cercetător științific, I.Ș.E.*

CZU: 37.036

Abstract

Today more than ever the promotion and valorization of creativity become essential at all school stages. And the teacher's creative attitude represents the development of creativity in students.

Key-words: creativity, creative teacher, creative student, constructivism, interactive methods.

Schimbările radicale din societatea contemporană, care se petrec în orice aspect al vieții noastre: în comportament, în familie, știință și tehnologie, în educație, determină societatea spre o reconfigurare a acesteia. Această reconfigurare cere de la ființa umană un grad înalt de adaptare și curaj, iar acestea sunt legate într-o mare măsură de creativitate. Astăzi, mai mult ca oricând un deosebit interes îl prezintă educația pentru creativitate. Astfel, promovarea creativității devine esențială la toate etapele școlare.

M. Roco este de părerea că creativitatea nu înseamnă doar receptarea și consumul de nou, ci, în primul rând, crearea noului [9]. Iar după C. Rogers (1961), adaptarea creativă naturală pare a fi singura posibilitate prin care omul poate ține pasul cu schimbarea caleidoscopică a lumii sale [apud 9].

În prezent există o multitudine de definiții ale creativității. Psihologii sunt de părerea că *a fi creativ* înseamnă a crea ceva nou, original și adecvat realității. Azi creativitatea a devenit o strategie de viață, este un răspuns la schimbare, este dovada capacității de adaptare la lumea în care trăim [5]. O educație eficientă trebuie să fie una constructivistă, activă și interactivă. O recomandare metodică, propusă de M. Bocoș, constă în încurajarea reflexivității, flexibilității, imaginației și creativității cadrului didactic în proiectarea, organizarea și desfășurarea activităților didactice [1, p. 407]. I. Botgros este de părerea că creativitatea profesorului reprezintă o stare potențială a acestuia și poate servi un model al calității de a propune ceva nou și relevant pentru realizarea eficientă a activităților didactice [4]. Profesorul deține un rol important în valorificarea capacității creative la elevi. Prin urmare, schimbările ce se petrec în lume, îl determină pe profesor să se remodeleze continuu, pentru a se acorda la cerințele puse în fața procesului de învățare. Iar această remodelare poate fi ajustată prin creativitate. Profesorul creativ cu siguranță își va educa elevii în direcția dezvoltării creativității acestora. Stimularea creativității la elevi poate fi asigurată doar într-un mediu democratic. Iar acest mediu poate fi creat de către profesor în planificarea activităților didactice. M. Fryer este de părerea că una din căile prin care plictiseala din școală poate fi învinsă este să li se dea elevilor posibilitatea să-și folosească iscusința creativă în rezolvarea problemelor vieții reale [7].

Promovarea constructivismului în procesul de învățare școlară îl determină pe elev să-și dobândească cunoașterea prin elaborarea cunoștințelor proprii, iar în rezultat acesta devine *creator de cunoștințe*. A. Maslow spunea: „Abilitatea de a exprima idei și motivații, fără constângeri și fără teamă de a fi ridicol în ochii celorlalți a devenit un aspect esențial în evoluția spiritului creator individual” [apud. 5]. Creativitatea profesorului reprezintă o condiție fundamentală în eficiența și calitatea procesului educațional, care, la rândul lui, trebuie să creeze și să mențină elevii într-o activitate activă, pentru ca aceștia să-și construiască propria lor cunoaștere. Un profesor creator urmărește în procesul educațional, în special, centrarea activităților didactice și asigurarea acestora în baza interrelaționării eficiente obiective –

conținuturi – metodologie – evaluare [4]. În același timp profesorul creativ stimulează participarea creativă ale elevilor în realizarea sarcinilor didactice.

Indiferent de domeniile de activitate, cât și în educație, creativitatea se naște și se dezvoltă în libertate. Ființa umană are un potențial intelectual imens, care așteaptă să fie explorat. Educatorul, dr. A. Cury, afirmă că explorarea acestui potențial constă, în primul rând, să învățăm să dezbaterem cunoștințele și să exprimăm fără teamă ceea ce gândim și simțim. Cunoștințele se produc într-un proces fără sfârșit. Cunoștințe care azi sunt considerate absurde mâine pot fi supraapreciate. De aceea, democrația ideilor este o necesitate inevitabilă. Nu se poate să trăim în libertate fără a-i respecta pe cei care gândesc într-un mod diferit de al nostru [6]. Astfel, profesorul are menirea să stimuleze efortul elevului de a fi creativ. Și, desigur, pentru a stimula creativitatea elevului, însuși cadrul didactic trebuie să fie creativ. Or, fără fantezie nu există creativitate. Iar creirul se dezvoltă atunci când creează artă. Prin urmare, a fi creativ presupune utilizarea la maximum a informațiilor pe care le deținem, în scopul de a face față provocărilor noi.

Meseria de dascăl este destul de solicitantă, care, la rândul lui, pentru a demonstra că este un profesor bun, trebuie să dea dovadă de cunoștințe, abilități și pasiune pentru reușita elevilor. Rolul profesorului este să creeze condiții bune, în care elevul să gândească liber și să producă cunoașterea. Pentru profesorul modern cunoștințele despre subiect sunt importante pentru a preda foarte bine, dar nu suficiente. Însă profesorul creativ trebuie să fie capabil să stimuleze, să ajute să crească așteptările elevilor săi și să-i facă mai încrezători. Iar modalitatea de a construi încrederea reală la tineri, constă în, să-i ajuți să-și dezvolte cunoștințele, deprinderile și calitățile de care au nevoie pentru a face față provocărilor cu care se confruntă, consideră K. Robinson [8].

Ponderea în manifestarea creativității la elevi în procesul de învățare le deține metodele active / interactive. Metodele interactive sunt concentrate pe elev ca un tot întreg, deoarece are loc afirmarea personalității elevului cu toate aspectele sale calitative. Deasemenea metodele interactive valorizează libertatea gândirii creative, care contribuie nemijlocit la formarea de personalități creatoare. Iar învățarea euristică, prin descoperire pune bazele formării unei gândiri independente și creatoare la elevi. Prin urmare, menirea învățării active constă în dezvoltarea aptitudinilor în rezolvarea creativă a problemelor. Însă, pentru a face față provocărilor, omul trebuie să gândească rapid, să fie flexibil și imaginativ. Aceste metode creează situații pentru cei implicați în procesul de predare – învățare și să prețuiască întrebările. Iar oamenii inventivi prețuiesc întrebările, or, o viață fără întrebări este o viață lipsită de plăcerea și entuziasmul de a învăța [apud 5].

Competitivitatea impune procesului educațional condiții care dictează necesitatea formării competențelor la elevi, indispensabile oricărui domenii de activitate din societatea modernă și în special formării / dezvoltării personalității elevului. Designurile constructiviste pot contribui la stimularea și dezvoltarea creativității la elevi. Constructivismul pune accent pe activizarea elevilor, adică sunt încurajați să-și prezinte punctul de vedere în legătură cu diferite situații de problemă, să participe la dialoguri elev – elev, elev – profesor. Cercetătoarea și instructor pedagogic, Sarah M. Fine, afirmă că elementul esențial pentru stimularea profundă a elevilor de liceu îl reprezintă „bucuria intelectuală”. Profesorii care le dau elevilor teme cu final deschis și proiecte care presupun asumarea unui risc intelectual este mai probabil să aibă elevi care se simt în mod constant implicați, care așteaptă cu nerăbdare cursul și lucrează din greu când sunt acolo

[apud 8]. Astfel, elevul nu numai că descoperă noul, ci și își construiește cunoștințele. La realizarea demersurilor constructiviste de către elevi, profesorul trebuie să se asigure că procesul de predare – învățare – evaluare nu se rezumă doar la *ce să învețe*, ci și la *cum să învețe*. Pentru că prioritar în cunoașterea constructivistă este nu achiziția a cât mai multe cunoștințe, ci faptul cum sunt ele conștientizate, identificate, construite, interpretate [3]. De asemenea, elevii își vor exersa deprinderi de gândire analitică, critică, rezolvări de probleme. Prin urmare, modul în care învață elevii îl determină pe profesor să-și revadă modul de predare. Astfel, între predare și învățare există o relație, care cere efort atât din partea elevului, cât și a profesorului. Profesorii buni mențin elevii permanent implicați, curioși și încântați să învețe. Îi stimulează să-și atingă potențialul maxim, le insuflă bucuria de a învăța, declanșează scânteia curiozității în clasă și nu știi niciodată ce vor aprinde aceste scânteii, crede K. Robinson [8]. Prin urmare, o activitate didactică eficientă reprezintă o activitate creatoare care asigură adaptarea designului didactic la situațiile concrete ale clasei. Pentru a stimula creativitatea la elevi, M. Bocoș propune câteva recomandări:

- Să se creeze o atmosferă pozitivă, constructivă, nestresantă;
- Să se stimuleze permanent gândirea elevilor;
- Să nu se impună propriile concepții, opinii, puncte de vedere;
- Elevii să fie încurajați să formuleze și să soluționeze probleme prin mai multe variante;
- Să se încurajeze ca elevii să pună întrebări și să își pună întrebări;
- Elevii să fie implicați în activitățile de evaluare, autoevaluare și interevaluare;
- Să se ofere sistematic întăriri pozitive și recompense verbale pentru ideile originale, creative etc [2].

În acest context, a fi orientat către personalitatea elevului înseamnă a crede că oricine poate fi creativ și că creativitatea poate fi dezvoltată. Iar atitudinea creativă a profesorului reprezintă o importanță deosebită în dezvoltarea reușită a creativității elevului.

BIBLIOGRAFIE

1. BOCOȘ, M. *Didactica disciplinilor pedagogice. Un cadru constructivist*. Pitești: Paralela 45, 2008.
2. BOCOȘ, M. *Instruirea interactivă*. Iași: Polirom, 2013.
3. BOTGROS, I. Curriculumul școlar – paradigmă pedagogică și proiect educativ. În: *Metodologia de optimizare a curriculumului școlar*. Monografie. Chișinău, 2015.
4. BOTGROS, I. *Eficiență și calitate în abordarea procesului educațional. Ghid metodologic*. Chișinău, 2018.
5. CLAXTON, G.; LUCAS, B. *Fii creativi. Pași esențiali în muncă și în viață*. București: Curtea Veche, 2006.
6. CURY, A. *Copii străluciți, elevi fascinanți. Importanța gândirii, a creativității și a visurilor*. București: For You, 2018.
7. FRAYER, M. *Predarea și învățarea creativă*. Chișinău: Editura Uniunii scriitorilor, 2004.
8. ROBINSON, K.; ARONICA, L. *Tu, copilul tău și școala*. București: Publica, 2018.
9. ROCO, M. *Creativitate și inteligență emoțională*. Iași: Polirom, 2001.